

«НІ» РОЗВАЛУ НАЦІОНАЛЬНОГО НАДБАННЯ - БУРЯКОЦУКРОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ!

Звернення Всеукраїнського аграрного Форуму до народних депутатів України!

На початку лютого у Верховній Раді зареєстровано проект Закону України щодо дерегуляції ринку цукру в Україні, який викликав досить неоднозначну реакцію серед аграрників. Співголови Всеукраїнського аграрного форуму - лідери громадських професійних організацій АПК, на чолі з президентом Української аграрної конфедерації Л.Козаченком, - 13 лютого 2014 року звернулися до народних депутатів України із закликом не допустити знищення національного надбання - цукрової галузі України.

Шановні народні депутати!

У Верховній Раді зареєстровано проект Закону України щодо дерегуляції ринку цукру в Україні (реєстраційний номер 4107 від 06.02.2014 р.).

Автори проекту фактично пропонують повністю відкрити внутрішній ринок для іноземного цукру, знизивши увізне мито у 10 разів, з 50% до 5%, скасувати квоту на виробництво і поставку цукру на внутрішній ринок (квота «А»).

Вони вважають, що українці повинні споживати половину цукру іноземного виробництва. Вони мають на меті безмитно завозити в Україну не лише цукор-сирець, а й білий цукор, що загрожує остаточному знищенню, без перебільшення, національного надбання – цукрової галузі України, виплеканої за 200 років поколіннями українців.

Прийняття такого законопроекту змусить знекровлену кризою економіку України шукати біля 400 млн. доларів США для закупівель чужинського цукру та розвитку заокеанських виробників.

Унаслідок прийняття таких лежковажних законодавчих пропозицій значна кількість підприємств цукрової та суміжних галузей змушена буде назавжди припинити свою роботу із звільненням сотень тисяч працівників. Буде зупинено виробництво промислової продукції у суміжних галузях, що постачають бурякоцукровому комплексу матеріально-технічні ресурси на суму понад 8 млрд. гривень.

А державний бюджет України щорічно втрачатиме біля 1 млрд. гривень надходжень від цукровиків.

Тому цей законопроект, що без усіляких компенсаторів руйнує й так слабкі позиції України в СОТ, на нашу думку, суперечить інтересам Держави та народу України.

Утім ми переконані, що здоровий глузд переможе, і Верховна Рада України не підтримає такі сумнівні лобістські ініціативи, мета яких не має нічого спільного з реальними станом та перспективами соціально-економічного розвитку Держави та аграрного сектору економіки України.

Складається враження, що у сільському господарстві, харчовій промисловості компетентні всі, крім спеціалістів, які працюють на полях і заводах.

Для збереження й розвитку всіх без виключення галузей агропромислового комплексу потрібне фахове ринкове державне регулювання, державні галузеві програми та підтримка з боку держави. Таке існує у всіх країнах світу.

Ми уповноважені аграрними громадськими організаціями звернутися до Вас, шановні народні депутати України, з пропозицією тісно співпрацювати з фахівцями, не принижувати гідність та кваліфікацію національних виробників подібними ініціативами, а, навпаки, законодавчо підтримувати та захищати інтереси власного виробника.

З повагою,

Президент ВГО «Українська аграрна конфедерація»

Голова Аграрного Союзу України

Президент Асоціації фермерів та приватних землевласників України

Генеральний директор асоціації «Український клуб аграрного бізнесу»

Голова правління Національної асоціації цукровиків України

Л.П. КОЗАЧЕНКО

Г.В. НОВІКОВ

М. С. МИРКЕВИЧ

В. І. ЛАПА

М.М. ЯРЧУК

КОМЕНТАР ОГЛЯДАЧА «ЦБ»:

У зверненні досить містко й без ребільшення сказано: цукрова галузь України - національне надбання. Майже 200 років наша країна, яка має надзвичайно сприятливі природно-кліматичні, виробничі, інтелектуальні та людські ресурси для вирощування цукрових буряків, займала лідерські позиції в цукровій галузі світу – плекала її, як першопроходець у часи Російської імперії, вирощувала 100 % насіння української селекції, яке охоче купували інші країни, виробляла дешевий цукор, більша частина якого йшла на експорт, тощо.

Вітчизняні компанії й нині докладають чимало зусиль, щоб освоїти нові ринки і реконструювати та модернізувати свої виробництва. Але, приблизно з 1990 року, ситуація змінилася. Згорнулися інвестиційні, технологічні, науково-дослідні програми, у т.ч. з насінництва. Скорочується виробництво цукрових буряків, як «неперспективної» культури (з точки зору аграрного бізнесу), витісняється насіннева продукція української селекції, хоча, за характеристиками стійкості до хвороб і несприятливих погодних умов, ні в чому не поступається, а в ряді випадків навіть виграє, порівняно з насінням цукрових буряків західного виробництва. Десятки цукрозаводів зупинили роботу (з майже 200 заводів, що були на початку 90-х, залишилось близько 60) через невпинне зростання цін на енергоносії (газ, вугілля), мінеральні добрива, технологічне обладнання й тарифів на перевезення вантажів, що створює для вітчизняного виробника нерівні конкурентні умови. Проте широко імпортуються цукровмісні продукти та цукрозамінники, які безпідставно, всупереч нормам чинного законодавства, реалізуються на внутрішньому ринку, хоча й визнані в світі шкідливими для здоров'я людей. Це при тому, що національні виробники можуть в повному обсязі забезпечувати потреби внутрішнього ринку власним буряковим цукром!

Вже ні для кого не секрет: сьогодні буряково-цукрова галузь, яка донедавна була бюджетоутворюючою і забезпечувала продовольчу безпеку країни, балансує на межі зникнення. Об'єктивні й суб'єктивні фактори загрожують галузь у такі ситуації, що вона стрімко втрачає потенціал і позиції, фактично вимушена добровільно відмовлятися від своїх аграрних переваг. Її лихоманять кризові явища, дефіцити й перевиробництва цукру, щорічні коливання цін, що прямо відображаються на суміжних ринках і зачіпають інтереси не тільки виробників та споживачів, а й постачальників товарів, сировини та послуг, спричиняють різкі скорочення посівів даної культури. Торік, наприклад, аграрії України зібрали цукрові буряки з площі 270,4 тис. га (в 2012 було 448,9 тис.

га, в 2011 р. – 515,8 тис. га). Тобто, в порівнянні з 2012 роком, скорочення площ складо 39%. Знизився й валовий збір: у 2013-му – 10,7 млн. тонн (в 2012-му – 18,3 млн. тонн, 2011-му – 18,7 млн. тонн).

Масою й значне падіння виробництва та надходження буряків на цукрозаводи. За даними Державної служби статистики, на переробні підприємства від усіх категорій господарств аграрного сектора протягом 2013 р. надійшло 9,2 млн. тонн цукрових буряків (включаючи давальницьку сировину і власні, вирощені цукровими заводами буряки), що на 8,2 млн. тонн (на 47 %) менше, ніж за 2012 рік. Якщо в 2012 р. Україна виробила 2,23 млн. тонн цукру, то в 2013р. – 1,2 млн. тонн. Тобто, виробництво цукру за підсумками року обвалилося майже вдвічі. Як кажуть, солодше, точніше, гірше нікуди!

Експерти вважають, що для часткового покриття дефіциту в нинішньому році Україна вперше за останні два роки буде змушена знову почати імпорт цукру-сирцю. Невтішні й прогнози на найближчі часи та довгострокові перспективи.

Отже, нині навіть у найбільших оптимістів є привід для занепокоєння й розуміння того, що давно назріла нагальна потреба дати відповідь на непрості виклики часу й взятися за пошук шляхів подолання виниклих ризиків на стратегічному рівні, вдатися до корінного реформування галу.

Цукрова галузь України втрачає позиції не тому, що вичерпала свій ресурс, а тому, що її підштовхують до прірви, у т.ч. й деякі рятівники, які вважають, що виробництво українського цукру не вигідно й простіше ввезти тростинний і цукрозамінники. Але так буває, на наш погляд, у випадках, коли у тих, хто береться за проведення безцільних реформ не вистачає фахових знань. Або коли закон використовують як ширму, щоб свідомо (чи не свідомо?) створити враження, що дбають про національні інтереси й оздоровлення галузі, а насправді переслідують кон'юнктурні інтереси корупційної складової, щоб в «ручному» режимі знищити галузь, заробити на посередницькій маржі й перерозподілити сфери впливу.

Як зупинити цю негативну тенденцію?

Рецепти добре відомі. Це - розробити державну програму розвитку галузі й чітко підходити до її реформування, збільшити інвестиції в переробку, зменшити собівартість продукції (поки що ціна вітчизняного цукру вища тому, що вдвічі більша вартість енергоносіїв, транспортні витрати, відрахування до держбюджету), взятися нарешті за репрофілювання окремих цукрових заводів з метою вивільнення виробничих потужностей під виробництво біоетанолу.

Можна назвати й інші чинники, що знижують конкурентоспроможність вітчизняних виробників. Але, як справедливо заз-

начає голова правління Національної асоціації цукровиків України «Укрцукор» М.М. Ярчук (Latfundist.com), навіть у таких умовах і з такою ціною український цукор може конкурувати на зовнішніх ринках. Виробників сьогодні більше турбує не дотаційне питання. Хвилює те, що 330-350 тис. тонн цукру на внутрішньому ринку щорічно заміщається синтетичними цукрозамінниками. Причому це речовини, які викликають онкологічні захворювання у людей, знищують населення і заборонені, наприклад, в Японії та країнах Європи.

Іншими словами, стрімке скорочення виробництва - це сигнал до прийняття негайних правильних рішень щодо реалізації державної політики та організації експансії на зовнішні ринки. Адже сьогодні, як не прикро, Україну та її ринок використовують для збуту продукції інших держав у той час, коли вона може виробляти багато якісного цукру. За даними М.М. Ярчука, всі країни стимулюють і підтримують експорт. Для цього впроваджують різні механізми: дотації, експортне кредитування, стабілізацію ціни, зменшення податків. В останні два роки цукровики України продавали на зовнішніх ринках по 120-150 тис. тонн продукції щорічно. Це далеко не норма. Але перші кроки зроблено. І необхідно рухатися далі, щоб виправити ситуацію. Україна цілком може експортувати від 500 тисяч тонн до мільйона тонн цукру. Що для цього потрібно? Протекціоністська політика держави для збільшення експорту, підтримка науки, захист внутрішнього виробника, стимулювання технічного переоснащення і законодавче забезпечення нормальної роботи галузі, яке дозволить виробникам спрогнозувати свій бізнес на довгостроковий період й уникати різних «сюрпризів».

На жаль, законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції ринку цукру в Україні», схоже, спрямований на вирішення зовсім інших завдань і загання галузь ще в глухіший кут.

Судіть самі. У пояснювальній записці до проекту ЗУ його автори, нардепи з Полтавщини В.П. Пилипенко (виборчий округ №148) і Кулінич О.І. (виборчий округ №147), так обґрунтовують необхідність прийняття цього законопроекту: «Вітчизняний ринок цукру постійно коливається між дефіцитом та перевиробництвом, що призводить до значних коливань ціни, негативно відбивається на суміжних галузях та, зрештою, на купівельній спроможності споживачів. Через високі митні ставки в Україні відсутній механізм згладжування коливань ціни через завезення імпортової продукції.

Також чинним законодавством України передбачена державна підтримка виробників цукру та регулювання ринку цукру в ручному режимі...

Водночас, цукрова галузь України

повністю приватизована. Вже сьогодні близько 70% вирощених цукрових буряків виробляється у вертикально-інтегрованих холдингових компаніях, і ця частка поступово збільшується. При цьому їм належить більше половини цукрових заводів в державі.

Таким чином, згідно із законодавством, кошти Держбюджету витрачаються на фінансову підтримку великих холдингів, причому це жодним чином не впливає на забезпеченість внутрішнього ринку цукру та не забезпечує стабільно-низьких цін на цей товар для споживачів. Крім цього, така ситуація перешкоджає доступу на вітчизняний ринок не менш якісного й дешевшого тростинного цукру, що не відповідає інтересам споживачів. Тобто цукроваріння – єдина сільськогосподарська галузь України, що отримує пряму державну підтримку, а виробники цукру, поставлені державою фактично у монопольне становище, взагалі не відчувають конкуренції, маючи гарантований збут продукції в рамках квоти...

З огляду на все вищезазначене та з метою лібералізації вітчизняного ринку цукру України пропонується скасувати внутрішню квоту, мінімальні ціни на цукор та цукрові буряки, а також знизити імпорتنі мита на ряд товарних позицій групи 17 (Цукор і кондитерські вироби з цукру)».

Як зазначають автори, метою законопроекту є дерегуляція ринку цукру України та забезпечення вітчизняних споживачів постійним широким асортиментом якісного цукру за низькою ціною.

Принагідно запитаймо: а що ж чекає виробників цукрових буряків і переробників від цих 16 областей України, що входять до так званого бурякового поясу України?

Відповіді на таке і багато інших запитань автори цих, м'яко кажучи, легковажних законодавчих пропозицій, схоже, й самі не знають.

Малопереконливе й фінансово-економічне обґрунтування законопроекту. Авторі зазначають: «Існуючі митні тарифи несуть із собою стримуючу функцію по відношенню до імпорту цукру, оскільки цукор не за таких ставок в Україну майже не завозиться. Тому незважаючи на значний розмір – 50% – митні тарифи на цукор не приносять доходів до державного бюджету. За чинних митних тарифів, в Україну імпортується біля 1,5 тис. тонн цукру, що складає всього 0,05% від загального обсягу річного споживання. Тобто в Україну щороку імпортується цукру загальною вартістю біля 2 млн. дол. США, що приносить до державного бюджету біля 8 млн. грн.

У разі запропонованого зниження мита до 5%, очікується значне зростання обсягів імпорту цукру, який може сягнути до половини всього споживання цукру в

Україні. Таким чином, фантазують автори законопроекту, загальні доходи державного бюджету від зниження мита на імпорту цукру можуть зрости з 8 до 250 млн. грн».

Далі, як кажуть, ще більше. «Фактичний обсяг росту імпорту цукру в Україні буде залежати від динаміки зовнішніх та внутрішніх цін на цукор, зростання ВВП України, а також динаміки обмінного курсу гривні. В будь-якому випадку, для компенсації втрати державного бюджету від зниження митних тарифів на цукор необхідне лише відносно незначне зростання імпорту. Так, у разі, якщо обсяг імпорту складатиме принаймні 0,5% від загального обсягу споживання, то обсяг надходжень у державний бюджет не знизиться. Зважаючи на дуже різке зниження імпортного мита, існують всі підстави очікувати достатнього зростання імпорту цукру для недопущення зниження доходів державного бюджету.»

Зашкалює оптимізм молодих законодавців і в 6-му розділі під назвою «Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту».

Цитуємо: «Зі зниженням митних тарифів: державний бюджет зможе отримати додаткові надходження; знизиться колітвання цін на цукор; торгівельний баланс України не постраждає за рахунок зменшення імпорту газу, нафти та продуктів її переробки, зростання експорту зернових та олійних культур, кондитерських виробів; люди отримають більш постійні робочі місця за рахунок перепрофілювання цукрових заводів під виробництво біоетанолу; знизиться роздрібна вартість цукру для споживачів. Лібералізація умов виробництва цукру дозволить привабити додаткові інвестиції через кращу прогнозо-

ваність регуляторного середовища».

Якби ж нашому теляткові та вовка з'їсти! Ймовірно зовсім інше: прийняття таких справді легковажних законодавчих ініціатив, що фактично пропонують повністю відкрити внутрішній ринок для іноземного цукру, знизивши у 10 разів (з 50% до 5%) увізне мито та скасувавши квоту на виробництво й постачання цукру на внутрішній ринок, сприятиме розвитку заокеанських виробників, а для вітчизняних – може наробити багато біди. А саме: призвести до остаточного знищення вітчизняної цукрової галузі, вивести з ладу значну кількість підприємств цукрової та суміжних галузей, що постачають бурякоцукровому комплексу матеріально-технічні ресурси, спричинити звільнення сотень тисяч працівників, одне слово, глибоко й серйозно підірвати знекровлену кризою економіку країни.

Мають рацію аграрії: проект закону, що без усяких компенсаторів руйнує й так слабкі позиції України у СОТ, - безумовно, суперечить інтересам держави та народу України.

Будемо, однак, сподіватись, що здоровий глузд перемаже і ВР України не підтримає такі сумнівні лобістські ініціативи, що не мають нічого спільного з реальними станом і перспективами соціально-економічного розвитку держави та аграрного сектору України.

До речі, у Верховній Раді України ще з квітня 2013 року знаходиться проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва та реалізації цукру» (щодо виробництва та поставки цукру на внутрішній ринок). Може час відкрити йому «зелене» світло?

КОЛИ ВЕРСТАВСЯ НОМЕР

6 березня 2014 року в Мiнарополітики України відбулася нарада з питань функціонування бурякоцукрової галузі, в якій взяли участь виробники цукру, члени Ради та правління НАЦУ «Укрцукор», представники Мiнарополітики, керівники Аграрного фонду, інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН, інституту продовольчих ресурсів, Українського науково-дослідного інституту цукрової промисловості.

На нараді обговорено поточну ситуацію в галузі, прогнози на наступний маркетинговий рік та основні проблемні питання функціонування галузі і шляхи їх розв'язання. Зазначалося: в поточному маркетинговому році пропозиція цукру є достатньою для забезпечення потреб внутрішнього ринку в повному обсязі. Отже, цінова ситуація на ринку цукру залишатиметься стабільною. Відсутній й передумови для імпорту цукру.

Учасники наради підтримали ініціативу нового міністра аграрної пол-

ітики та продовольства України Ігоря Олександровича Швайки щодо підписання найближчим часом Меморандуму порозуміння між Мiнарополітики України, виробниками цукру та Національною асоціацією цукровиків України «Укрцукор».

Також, за словами фахівців Мiнарополітики, було узгоджено обсяги виробництва цукру квоти «А» у наступному маркетинговому році, які будуть затверджені Мiнарополітики України.

За підсумками наради, повідомляє прес-служба Мiнарополітики, прийнято рішення щодо вдосконалення державного регулювання ринку цукру, зокрема, шляхом внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва та реалізації цукру», а саме: скасування мінімальних цін на цукрові буряки та цукор, встановлення відповідальності за невиконання квоти «А», порядку використання понадквотового цукру, грошової форми розрахунків між учасниками бурякоцукрового комплексу тощо.